

УДК 349.2

Наталія ЮДИНА

аспірант кафедри адміністративного та конституційного права, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна, 69600

ORCID: 0009-0002-4820-331X

DOI: 10.32782/LST/2024-2-7

Бібліографічний опис статті: Юдіна, Н. (2024). Адміністративно-правове регулювання організації та проведення азартних ігор: постановка проблеми. *Law. State. Technology*, 2, 35–39. doi: 10.32782/LST/2024-2-7

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Метою статті визначено встановлення кола проблемних питань, що визначають вектор наукового пошуку автору у сфері адміністративно-правового регулювання здійснення діяльності у сфері грального бізнесу та проведення азартних ігор в Україні. З'ясовано, що належний рівень адміністративно-правового забезпечення здійснення діяльності, пов'язаної із гральним бізнесом та проведенням азартних ігор, має визнаватися як гарантія дотримання норм моралі у суспільстві та усунення негативного впливу, що може мати така діяльність на психіку, і особливо уразливу психіку малолітні та неповнолітніх дітей. Підкреслено, що розгляд адміністративно-правового регулювання здійснення діяльності, пов'язаної із проведенням азартних ігор, визначається як діяльність, пов'язана із проведенням будь-якої гри, умовою участі в якій є внесення гравцем ставки, що дає право на отримання виграшу (призу), імовірність отримання і розмір якого повністю або частково залежать від випадковості, а також знань і майстерності гравця. Обґрунтовано, що ознаками азартних ігор є залежність такої діяльності від рівня ймовірності таких процесів, залежності таких процесів від випадковості, ініціативності участі задля отримання матеріального збагачення. Зроблено висновок, що зміст азартних ігор та їх значення в суспільстві та державі розуміється як: певний вид дозвілля, що дозволяє людині розважитися, відволіктися від проблем сьогодення; як певний господарської діяльності; певний вид прибуткової частини Державного бюджету; сфера суспільних відносин, що вимагає додаткового адміністративно-правового регулювання у частині забезпечення контролю та нагляду задля запобігання формування у людей схильності та залежності від азартних ігор, що вимагає пошуку напрямів оптимізації впливу на такий бізнес з боку держави. Підкреслено, що важливим є забезпечення належного адміністративно-правового регулювання за діяльністю, пов'язаною із гральним бізнесом та азартними іграми, що дозволить використовувати таку сферу суспільних відносин як певний засіб економічного зростання країни, та сприятиме мінімізації протиправності та корумпованості такої діяльності та отримання ліцензії на її здійснення, що має сприяти підвищенню надходжень до Державного бюджету.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, азартні ігри, гральний бізнес, оподаткування, державний контроль та нагляд.

Nataliia YUDINA

postgraduate student of the Department of Constitutional and Administrative Law, Zaporizhia National University, 66 Zhukovsky str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69600

ORCID: 0009-0002-4820-331X

DOI: 10.32782/LST/2024-2-7

To cite this article: Yudina, N. (2024). Administratyvno-pravove rehuliuвання orhanizatsii ta provedennia azartnykh ihor: postanovka problemy [Administrative and legal regulation of the organization and conduct of gambling: statement of the problem]. *Law. State. Technology*, 2, 35–39. doi: 10.32782/LST/2024-2-7

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF GAMBLING: STATEMENT OF THE PROBLEM

The purpose of the article is to establish a range of problematic issues that determine the vector of the author's scientific search in the field of administrative and legal regulation of activities in the field of gambling business and gambling in Ukraine. It was found that the proper level of administrative and legal support for activities related to the gambling business and gambling should be recognized as a guarantee

of compliance with moral norms in society and elimination of the negative impact that such activities can have on the psyche, and especially vulnerable the psyche of minors and minors. It is emphasized that consideration of the administrative and legal regulation of activities related to gambling is defined as activities related to any game, the condition of participation in which is the player's placing a bet, which gives the right to receive a winning (prize), the probability of receiving and the size of which fully or partially depend on chance, as well as the knowledge and skill of the player. It is substantiated that the signs of gambling are the dependence of such activity on the level of probability of such processes, the dependence of such processes on randomness, the initiative of participation in order to obtain material enrichment. It was concluded that the meaning of gambling and its importance in society and the state is understood as: a certain type of leisure that allows a person to have fun, to distract himself from the problems of the present; as a certain economic activity; a certain type of revenue part of the State Budget; the sphere of public relations, which requires additional administrative and legal regulation in terms of ensuring control and supervision in order to prevent the formation of people's inclination and addiction to gambling, which requires the search for ways to optimize the influence of the state on such business. It is emphasized that it is important to ensure proper administrative and legal regulation of activities related to the gambling business and gambling, which will allow the use of such a sphere of social relations as a certain means of economic growth of the country, and will contribute to the minimization of illegality and corruption of such activities and obtaining a license for its implementation, which should contribute to increasing revenues to the State Budget.

Key words: administrative and legal regulation, gambling, gambling business, taxation, state control and supervision.

Постановка проблеми. Здійснення наукової розробки проблеми адміністративно-правового регулювання організації та проведення азартних ігор вимагає вжиття державою заходів із їх фінансового контролю, контролю у сфері ліцензування та оподаткування такої діяльності.

Крім того, організація та проведення азартних ігор для людини як члена суспільства є певною гарантією захисту її прав як особи, що споживає даного роду послуги. На законодавчому рівні у 2020 році відбувся певний суттєвий «прорив» регулювання діяльності із проведення азартних ігор. Таким етапом розвитку сучасного законодавства став Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2020 року № 768-ІХ (Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор, 2020). Метою Закону України від 14 липня 2020 року № 768-ІХ стало визначення нормативних засад із державного регулювання господарської діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор в Україні, встановлення правових, економічних, соціальних та організаційних умов функціонування азартних ігор в Україні

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідження проблематики організація та проведення азартних ігор здійснено у наукових публікаціях таких вчених, як: В.С. Філютович-Герасименко (Філютович-Герасименко, 2016: 5-6; Філютович-Герасименко, 2016: 35-40; Філютович-Герасименко, 2016: 98-104), В.О. Мазярчук, П.В. Пірникоза (Мазярчук В., Пірникоза, 2016), Н.П. Капітаненко (Капітаненко, 2011), В. М. Дорогих (Дорогих, 2003) та ін. Але у наявних наукових розробках залишено поза дослід-

ницької увагою коло важливих питань, зокрема, питання оподаткування діяльності, морально-етичні питання легалізації азартних ігор, що визначає актуальність даної розробки тощо.

Метою статті є встановлення кола проблемних питань, що визначають вектор наукового пошуку автору у сфері адміністративно-правового регулювання здійснення діяльності у сфері грального бізнесу та проведення азартних ігор в Україні.

Виклад основного матеріалу. Встановлення змісту проблем здійснення адміністративно-правового регулювання здійснення діяльності, пов'язаної із організацією грального бізнесу та азартних ігор, та пошук напрямів їх вирішення забезпечує належний рівень здійснення контролю та нагляду за такими процесами, оформлення прозорості дозвільних документів та оподаткування на засадах ефективності.

Крім того, належний рівень адміністративно-правового забезпечення здійснення діяльності, пов'язаної із гральним бізнесом та проведенням азартних ігор, має визнаватися як гарантія дотримання норм моралі у суспільстві та усунення негативного впливу, що може мати така діяльність на психіку, і особливо уразливу психіку малолітні та неповнолітніх дітей.

Розгляд адміністративно-правового регулювання здійснення діяльності, пов'язаної із проведенням азартних ігор, визначається як діяльність, пов'язана із проведенням будь-якої гри, умовою участі в якій є внесення гравцем ставки, що дає право на отримання виграшу (призу), імовірність отримання і розмір якого повністю або частково залежать від випадковості, а також знань і майстерності гравця.

Отже, ознаками азартних ігор є залежність такої діяльності від рівня ймовірності таких процесів, залежності таких процесів від випадковості, ініціативності участі задля отримання матеріального збагачення. Крім того, азартність визначається майстерністю та вмінням гравців (Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор, 2020).

Найявний суперечливий характер азартних ігор не знижує попиту на їх проведення та організацію у суспільстві залишається. Азартні ігри є тим засобом, що дозволяє людині відчувати розвагу, відволіктися від буденного життя, і в уяві особи дозволяє мріяти про миттєве збагачення без зусиль. Соціологічні дослідження психології особистості, схильної до азартних ігор, свідчать про те, що більшість українців не грають на автоматах на гроші. Схильність до азартних ігор демонструють до азартних ігор близько 10%, при цьому близько 2% осіб грають в азартні ігри на гроші (Філютович-Герасименко, 2016: 12). Більшість опитаних респондентів негативно оцінюють азартні ігри та потяг до них. Однак при цьому попри такі показники в Україні постійно зростає кількість місць реалізації діяльності, пов'язаної із гральним бізнесом та ігротек. За діяльність, пов'язану із азартними іграми, до Державного бюджету України, надходять чисельні фінансові ресурси. Зокрема, відповідно до даних формування дохідної частини Державного бюджету на 2023 року за справляння плати за ліцензії у сфері діяльності з організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей було передбачено отримання 1 596 198 тис. грн (Про Державний бюджет на 2023 рік, 2022).

Дослідження психології особистості, схильної до азартних ігор, свідчать про те, що такі особливості людини є проявами її деструктивної соціалізації, певного розвитку особистості, що формується та реалізується в межах чисельної кількості умов. Так, розвиток особистості розуміється як відображення її внутрішнього світу у складній взаємодії різноманітних аспектів (Фрідман, 2010). Формування схильності до азартних ігор залежить як власне від психотипу людини, так і зовнішніх факторів впливу на людину, як-то приклад інших осіб, умови успішності соціуму, матеріальні несприятливі обставини та пошук швидких грошей тощо (Булатова, 2017: 98-102).

Отже, схильність до азартних ігор можуть виявляти, як особи, що є заможними і тоді для

них пріоритетним є здобуття емоційного задоволення, так і особи, для яких виграш в лотерею чи інші азартні ігри є засобом збагачення. Негативним є результат соціологічного опитування, в результаті проведення якого було встановлено, що близько 35–42% українців виступають за тинізацію грального бізнесу (показники варіюються залежно від регіону проживання респондентів) (Ставлення українців до легалізації азартних ігор у грудні 2019 року, 2019). Однак легалізація грального бізнесу є тим засобом, що приносить доходи до Державного бюджету України, і при цьому необхідно визнати, що таке явище існує і буде існувати як в умовах його тинізації, так і поза такими умовами, що визначає актуальність встановлення дієвого механізму їх адміністративно-правового регулювання у сфері грального бізнесу та азартних ігор, контролю та нагляду за такою діяльністю в тому числі засобами адміністративно-правової відповідальності.

За світовими та європейськими показниками прибутки до державних бюджетів, отримані від грального бізнесу, постійно зростають, і щорічно складають понад більше ніж 90 млрд дол. США. При цьому зберігається тенденція зростання таких надходжень щорічно більше, ніж на 3–5 млрд дол. США (Мазярчук, Пірнікоза, 2016: 11).

Висновок. Отже, необхідно визначити, що зміст азартних ігор та їх значення в суспільстві та державі розуміється як: певний вид дозвілля, що дозволяє людині розважитися, відволіктися від проблем сьогодення; як певний господарської діяльності; певний вид прибуткової частини Державного бюджету; сфера суспільних відносин, що вимагає додаткового адміністративно-правового регулювання у частині забезпечення контролю та нагляду задля запобігання формування у людей схильності та залежності від азартних ігор, що вимагає пошуку напрямів оптимізації впливу на такий бізнес з боку держави.

Таким чином, важливим є забезпечення належного адміністративно-правового регулювання за діяльністю, пов'язаною із гральним бізнесом та азартними іграми, що дозволить використовувати таку сферу суспільних відносин як певний засіб економічного зростання країни, та сприятиме мінімізації неправності та корумпованості такої діяльності та отримання ліцензії на її здійснення, що врешті-решт має сприяти підвищенню надходжень до Державного бюджету.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14 липня 2020 року № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>
2. Філютович-Герасименко В. С. Адміністративно-правові засади протидії незаконному гральному бізнесу в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2016. 12 с.
3. Філютович-Герасименко В. С. Адміністративно-правові засади протидії незаконному гральному бізнесу в Україні: к.ю.н.: спец. 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2016. 245 с.
4. Філютович-Герасименко В. С. Державна політика України у сфері протидії незаконному гральному бізнесу у період незалежності: історико-правовий аналіз. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. Вип. 1. Т. 3. С. 98–104.
5. Мазярчук В., Пірникоза П. Економічні аспекти легалізації грального бізнесу в Україні. Офіс з фінансового та економічного аналізу. URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/FEAO_Gambling_A5_04_print.pdf
6. Капітаненко Н. П. Адміністративно-правова відповідальність за порушення у сфері грального бізнесу: к.ю.н.: спец. 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2011. 230 с.
7. Дорогих В. М. Адміністративно-правове регулювання грального бізнесу в Україні.: к.ю.н.: спец. 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національна академія внутрішніх справ України. К., 2003. 197 с.
8. Про Державний бюджет на 2023 рік: Закон України від 3 листопада 2022 року № 2710-IX. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
9. Фрідман О. В. Психологічні особливості концептуалізації особистісного досвіду: індивідуально-типологічний підхід: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд.психол.наук: спец. 19.00.01 «загальна психологія, історія психології». Київ, 2010. 20 с.
10. Булатова Я. В. Особливості особистості, психологічно схильної до азартних ігор. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології». Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. 135 с.
11. Ставлення українців до легалізації азартних ігор у грудні 2019 року: соціологічне опитування. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=909&page=1>

REFERENCES:

1. Pro derzhavne rehulivannia diialnosti shchodo orhanizatsii ta provedennia azartnykh ihor [On state regulation of activities related to the organization and conduct of gambling]: Zakon Ukrainy vid 14 lypnia 2020 roku № 768-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text> [in Ukrainian].
2. Filiutovych-Herasymenko, V. S. (2016). Administratyvno-pravovi zasady protydii nezakonnomu hralnomu biznesu v Ukraini [Administrative and legal principles of combating the illegal gambling business in Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07; Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. 12 s. [in Ukrainian].
3. Filiutovych-Herasymenko, V. S. (2016). Administratyvno-pravovi zasady protydii nezakonnomu hralnomu biznesu v Ukraini [Administrative and legal principles of combating the illegal gambling business in Ukraine: Candidate of Law]: k.i.u.n.: spets. 12.00.07 – Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo. Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. 245 s. [in Ukrainian].
4. Filiutovych-Herasymenko, V. S. (2016). Derzhavna polityka Ukrainy u sferi protydii nezakonnomu hralnomu biznesu u period nezalezhnosti: istoryko-pravovyi analiz [State policy of Ukraine in the field of combating illegal gambling business in the period of independence: historical and legal analysis]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Iurydychni nauky»*. Vyp. 1. T. 3. S. 98–104. [in Ukrainian].
5. Maziarchuk, V., Pirnykoza, P. (2016). Ekonomichni aspekty lehalizatsii hralnoho biznesu v Ukraini [Economic aspects of the legalization of the gambling business in Ukraine]. Ofis z finansovoho ta ekonomichnoho analizu. Retrieved from https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/FEAO_Gambling_A5_04_print.pdf [in Ukrainian].

6. Kapitanenko, N. P. (2011). Administratyvno-pravova vidpovidalnist za porushennia u sferi hralnoho biznesu [Administrative and legal responsibility for violations in the field of gambling business]: k.iu.n.: spets. 12.00.07 – Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo. Klasychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia. 230 s. [in Ukrainian].

7. Dorohykh, V. M. (2003). Administratyvno-pravove rehuliuвання hralnoho biznesu v Ukraini [Administrative and legal regulation of gambling business in Ukraine]: k.iu.n. : spets. 12.00.07 – Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo. Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy. K. 197 s. [in Ukrainian].

8. Pro Derzhavnyi biudzheth na 2023 rik [On the State Budget for 2023]: Zakon Ukrainy vid 3 lystopada 2022 roku № 2710-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> [in Ukrainian].

9. Fridman, O. V. (2010). Psykholohichni osoblyvosti kontseptualizatsii osobystisnoho dosvidu: individualno-typolohichni pidkhid [Psychological features of conceptualization of personal experience: individual-typological approach]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk.stupenia kand.psykhol.nauk: spets. 19.00.01 «zahalna psykholohiia, istoriia psykholohii». Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].

10. Bulatova, Ya. V. (2017). Osoblyvosti osobystosti, psykholohichno skhylnoi do azartnykh ihor [Peculiarities of a personality psychologically prone to gambling]. Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata psykholohichnykh nauk (doktora filosofii) za spetsialnistiu 19.00.01 «Zahalna psykholohiia, istoriia psykholohii». Zaporizhzhia: Klasychnyi pryvatnyi universytet. 135 s. [in Ukrainian].

11. Stavlennia ukraintsiv do lehalizatsii azartnykh ihor u hrudni 2019 roku: sotsiolohichne opytuvannia [The attitude of Ukrainians to the legalization of gambling in December 2019: a sociological survey]. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiolohii. Retrieved from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=909&p age=1> [in Ukrainian].